

Article Info	RESEARCH ARTICLE ARAŞTIRMA MAKALESİ	
Title of Article	Development Of Local Press In Adıyaman And Published Newspapers (1950-1990)	
Corresponding Author	Mehmet GÜNDÜZ Dr., Milli Eğitim Bakanlığı İstanbul Erkek Lisesi, ekalim02@yahoo.com +905359871847	ORCID NO: 0000-0002-4642-4189
Submission Date Admission Date	22/04/2019 / 10/06/2019	
How to Cite	GÜNDÜZ, M., (2019). Development Of Local Press In Adıyaman And Published Newspapers (1950-1990) , Kent Akademisi, Volume, 12 (38), Issue 2 Pages, 397-409	

Adıyaman'da Yerel Basının Gelişimi Ve Yayımlanan Gazeteler (1950-1990)

Mehmet GÜNDÜZ¹

ABSTRACT:

Adıyaman became a province in 1954 when it was a district of Malatya. After becoming a province Adıyaman developed in various areas. One of the best sources we can follow this development of Adıyaman is the local press in Adıyaman. Therefore, the examination of the newspapers published in Adıyaman will give an idea about the political, social, cultural and economic development of Adıyaman. This study covers the newspapers published in Adıyaman between 1950-1990. In the scope of the study, *Adıyaman, Çağdaş, Demokrat Adıyaman, Fırat, Gölbaşı, Hakyol, Hür Fikir, Karşahin, Yaman Ses, Yeni Demokrat Adıyaman*, and *Yeşil Adıyaman* newspapers have been studied. The technical information of the newspapers was given and the relations with each other were examined and the difficulties faced by the local press in Adıyaman were discussed. The news content of the newspapers were analyzed and it was stated that they were mostly dealing with the topics. In addition, the relations of the newspapers with political parties and how these were reflected in the policies of the newspapers were examined.

KEYWORDS: Local Press, Adıyaman, Çağdaş, Demokrat Adıyaman, Fırat

ÖZ:

Adıyaman, Malatya'ya ya bağlı bir ilçe iken 1954'te il olmuştur. İl olduktan sonra Adıyaman çeşitli alanlarda gelişmiştir. Adıyaman'ın bu gelişimini takip edebildiğimiz en iyi kaynakların başında Adıyaman'daki yerel basın gelmektedir. Bu yüzden Adıyaman'da yayımlanan gazetelerin incelenmesi Adıyaman'ın siyasi, sosyal, kültürel ve ekonomik gelişimi hakkında fikir verecektir. Bu çalışma 1950-1990 yılları arasında Adıyaman'da yayımlanmış gazeteleri kapsamaktadır. Çalışma kapsamında Adıyaman, Çağdaş, Demokrat Adıyaman, Fırat, Gölbaşı, Hakyol, Hür Fikir, Karşahin, Yaman Ses, Yeni Demokrat Adıyaman ve Yeşil Adıyaman gazeteleri incelemiştir. Gazetelerin teknik bilgileri verilmiş, yayın politikaları ile birbirleriyle olan ilişkilerin irdelenmiş ve Adıyaman'da yerel basının karşılaştığı zorluklara değinilmiştir. Gazetelerin haber içerikleri analiz edilmiş ve daha çok hangi konuları işledikleri belirtilmiştir. Ayrıca gazetelerin siyasi partilerle ilişkileri ve bunun gazetelerin yayın politikalarına nasıl yansıdığı da irdelenmeye çalışılmıştır.

ANAHTAR KELİMELER: / Yerel Basın, Adıyaman, Çağdaş, Demokrat Adıyaman, Fırat

¹ Ministry of Education İstanbul Boys High School, ekalim02@yahoo.com

Adıyaman'da Yerel Basının Gelişimi Ve Yayımlanan Gazeteler (1950-1990)

GİRİŞ:

Yerel basın hedef kitlesi genellikle belli bir bölgede yaşayan insanlar olan ve daha çok yayımlandığı bölgedeki gelişmeleri aktaran süreli yayınlardır. Dolayısıyla yayımlandığı bölgede ki gelişmeler hakkında geniş bilgi veren bu yayınlar halkın bilgilendirilmesi, yönetici ile kurumların denetlenmesi, hakla yöneticiler arasında köprü vazifesi görmesinin yanında halkın yönlendirilmesinde bir araç olarak da kullanılabilir. Genel haberlerin yanı sıra yaşanan dar bölgeye ilişkin haberlerin yayınlanması, o bölgenin gelişimine katkıda da bulunduğu gibi yaşadığı yerdeki olaylar ve gelişmeler hakkında bilgi sahibi bulunan bireyi bu sorunlara karşı duyarlılığını artırır (Sezgin, 2007: 178). Yerel basın hedef kitlesi olan yöre insanıyla daha yakın bir iletişim ve yüzyüze etkileşim içinde olduğundan kamuoyu oluşturmada güçlü bir araçtır (Vural, 1997, 57). Bu yüzden bu araçlar kullanılırken kullanılan üslup, haberlerin içeriği önemli olmakta ve burada gazetecinin etik sınırlar belirleyici olmaktadır. Etik sorunlara kişisel çıkarların ön planda tutulması, haberden maddi çıkar sağlamak, etnosentrik bakış açısı, haberde doğruluk, eleştiri sınırının aşılması, eğitim eksikliği, hediyeleşme, gezilere ve ayrıcalık tanınmalarına prim vermek, haber-yorum ayrımının yapılmaması gibi gazeteciden kaynaklı faktörlerin yanında medyanın mülkiyet yapısından kaynaklanan sorunlar, medya sahibinin tutumu, tiraj ve reklam-ilan baskısı, okur temsilciliği sisteminin yetersizliği, haber kaynaklarının etkisi, toplumsal bozulma, medya kurumunun yayın politikası, meslek örgütlerinin uygulama ve yaptırımlardaki yetersizliği gibi ortamdaki kaynaklı sebepler de yol açabilmektedir (Arslan ve Arslan, 2016: 183).

Üstlendiği önemli göreve rağmen yerel basın birçok önemli sorunla karşılaşmaktadır. Nitelikli eleman yetersizliği, yetersiz ücretler, resmi ilanlardan kaynaklanan sorunlar, kağıt maliyetleri, maddi ve teknolojik imkansızlıklar, yerel yöneticilerin ve polis baskısı ile keyfi uygulamalar yerel basının karşılaştığı başlıca sorunlardır. Bu durum Türkiye'de birçok gazetenin kapanmasına zemin hazırlamaktadır. Mezkûr zorluklar yerel basının özgür yayın yapmasına da zarar verebilmektedir. Ayrıca yerel gazetecilerin habere konu olan kişileri genellikle tanımaları yapılacak haberlerin içeriklerini etkileyebilmektedir.

Osmanlı Devleti'nde yerel basın olarak değerlendirilebilecek ilk önemli örnekler Vilayet Gazeteleri'dir. İmparatorluğun doğal bir sonucu olarak bu dönemde birçok dilde yayın yapılmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde yirmiden fazla dilde gazete yayınlanmakla beraber Cumhuriyet döneminde millileşmesinin bir sonucu olarak bu sayı düşmüştür (Girgin, 2001: 19). Milli Mücadelenin kazanılması yönetimi destekleyenler ve desteklemeyen gazeteler olarak ikiye ayrılan yerel basın 1928'deki alfabe değişikliğine kısa sürede ayak uyduramadığından devlet yardımı almakta zorlanmış birçok gazete kapanmıştır (Uçak ve Erkal, 2019: 93). DP'nin özgürlükçü söylemi basın tarafından desteklenmiş ve DP iktidarı döneminde çıkarılan 5680 sayılı Basın Kanunu ile gazete ve dergi çıkarmanın önündeki engellerin birçoğu kaldırılarak gazete ve dergi çıkarmak kolaylaştırılmıştır (Resmi Gazete, 25 Temmuz 1950: 18808-1811). Özgür ve bağımsız basının demokrasilerin vazgeçilmez bir ön koşulu olarak kabul edilmesi genelde basının özelde yerel basının önemini artırmıştır (Gürel, 2007: 173).

Hısnımansur (Adıyaman) Osmanlı Devleti döneminde Mamuret-ül-Aziz (Elazığ) vilayetinin Malatya sancağına bağlı bir kaza idi. Cumhuriyet döneminde ise 1954 yılında il oluncaya kadar Malatya'ya bağlı bir ilçe olarak kalmıştır. Bu yüzden Adıyaman yerel basınıyla ilgili üç dönemden bahsedebilir; Osmanlı dönemi, 1923-1954 dönemi ve 1954'ten günümüze kadar ki dönem. Dolayısıyla Osmanlı döneminde Adıyaman, Besni ve Kâhta'nın bağlı olduğu Mamuret-ül-Aziz vilayetinde yayımlanan gazeteler, Cumhuriyet döneminde ise 1923-1954 yılları arasında Malatya ilinde yayımlanan gazeteler Adıyaman için yerel basın sayılabilir. Bu her iki dönemde de burada yayımlanan gazetelerde Adıyaman, Besni ve Kâhta ile ilgili haberlere rastlanır. Ancak Adıyaman il olmadan önce Adıyaman, Besni ve Kâhta kazalarında gazete çıkarma girişimleri yok denecek kadar azdır. Adıyaman'da da yerel basının gelişmeye başlaması Demokrat Parti iktidarının ilk yıllarına rastlar.

Adıyaman'ın gelişimini takip edebileceğimiz en önemli kaynaklardan biri olan yerel gazetelerle ilgili çok az çalışmanın olması bu çalışmaya zemin hazırlamıştır. Bu çalışma ile aynı zamanda Adıyaman yerel basınına bütüncül bir perspektifle bakılmaya çalışılmıştır. Adıyaman'da 1949-1990 yılları arasında Adıyaman, Birlik, Bozkurt, Çağdaş, Demokrat Adıyaman, Fırat, Gölbaşı, Hakyol, Hür Fikir, Karadağ, Karışahin, Yaman Ses, Yeni Demokrat Adıyaman, Yeniyol, Yeşil Adıyaman gibi gazeteler yayımlanmıştır. Bu çalışmada Birlik, Bozkurt, Karadağ ve Yeniyol gazetelerine ulaşılamadığı için yer verilememiştir. Diğer gazetelerin ise ulaşılan tüm sayıları taranmış, içerikleri ve fiziksel özellikleri incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle gazetelerin tanıtımları yapılmış, daha sonra gazetelerin yayın

politikaları, haber içerikleri, birbirleriyle olan ilişkileri ile Adıyaman iline katkıları incelenmiştir. Gazeteler incelenirken kronolojik sıra takip edilmiştir.

1. Adıyaman'da Yayımlanan Gazeteler

1.1. Yeşil Adıyaman Gazetesi

25x34 cm boyutunda çıkan Yeşil Adıyaman 24 Mayıs 1950'de kurulmuştur (Yeşil Adıyaman, 24 Mayıs 1954). Gazetenin sahibi Mahmut Deniz, mesul müdürü ise Abdurrahman Kılıç'tı (Yeşil Adıyaman, 23 Temmuz 1953). Mahmut Deniz gazeteyi 7 Nisan 1955'te oğlu Ali Deniz'e devretmiştir. (Yeşil Adıyaman, 7 Temmuz 1955) "Müstakil Siyasi Gazete" olan Yeşil Adıyaman, Pazartesi ve Perşembe günleri olmak üzere haftada iki kez çıkmıştır (Yeşil Adıyaman, 23 Temmuz 1953). Gazete genelde iki bazen de dört sayfa olarak çıkmıştır. Tarafsız ve her türlü şahsi hislerden uzak gazeteciliği Mehmetçiğin cephede nöbet tutması ile eş tutan gazete amaçlarını Adıyaman'ın dert ve ihtiyaçlarını umumi efkâra duyurmak, halkın okuma davasına katkıda bulunmak, zümre ve partililik zihniyetinden arı olarak memleket davaları için çalışmak olarak açıklamıştır (Yeşil Adıyaman, 20 Temmuz 1953, 21 Ocak 1954, 22 Mart 1954, 1 Nisan 1954). Yeşil Adıyaman'ın yayın hayatına başlamasının dördüncü yılı vesilesiyle kaleme alınan yazıda gazetenin maddi kazanca hiç bir zaman kıymet vermeyen, Hak ve halka hizmet etmek için çalışan, maddi mahrumiyet içerisinde olmasına rağmen kendisine yapılan göz kamaştırıcı teklifleri reddeden, hangi icraat ve kim olursa olsun iyiyi takdir, kötüyü kınamanın en büyük vazifeleri olduğunu iddia etmiştir (Yeşil Adıyaman, 24 Mayıs 1954).

29 Ağustos 1955'te gazete maddi sebepler ve manevi baskılar sonucunda yayın hayatına son vermiştir (Yeşil Adıyaman, 29 Ağustos 1955). Ancak gazete daha sonra yeniden yayın hayatına başlamıştır. 1962'de on üç yaşına giren gazete yayımladığı yazıda çok büyük baskılar ve tehditlerle karşılaşmış olmalarına rağmen yayın hayatına devam ettiğini belirtmiştir (Yeşil Adıyaman, 1 Şubat 1962). Bağımsız yayın yapmak için kendilerine yapılan teklifleri reddettiğini söyleyen Yeşil Adıyaman sıklıkla DP'yi destekleyen Demokrat Adıyaman ve Demokrat Malatya gazeteleriyle karşı karşıya gelmiştir (Yeşil Adıyaman, 31 Ağustos 1953, 17 Eylül 1953). Bu çekişme özellikle 1963 yılında bu çekişme şiddetlenmiştir.

1954'te Adıyaman'ın il olma sürecine geniş yer veren gazete Kıbrıs davasına da değinmiştir (Yeşil Adıyaman, 12 Nisan 1955). Yerel, ulusal ve uluslararası düzeyde haberler yapan Yeşil Adıyaman sosyalizm, roman ve hikâye dizileri ile çocuk terbiyesi hakkında yazılarda yayınlamıştır (Yeşil Adıyaman, 1 Şubat 1962, 22 Mart 1963). 1968'de Adıyaman'da siyasi partilerin kör dövüşü yapmalarını eleştiren gazete 1970'lere doğru Türkiye'de giderek gerginleşen siyasi atmosfere değinmiştir (Yeşil Adıyaman, 6-10 Nisan 1968).

1.2. Demokrat Adıyaman Gazetesi

33x49 cm boyutlarında çıkan Demokrat Adıyaman 14 Mayıs 1954'te kurulmuştur. Gazetenin kuruluş tarihi tesadüfi değildir. DP'nin iktidarı devraldığı 14 Mayıs 1950 tarihine vurgu yapan Demokrat Adıyaman Türkiye'nin farklı illerinde "Demokrat" ön adı ile yayımlanan ve DP'ye destek veren gazetelerden biridir. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü R. Gültür Özseçilmiş'tir. Günlük siyasi bir gazete olan Demokrat Adıyaman kendisini "Demokrasiye hizmet eder" şekilde tanıtmıştır (Demokrat Adıyaman, 1 Şubat 1956). Gazete genelde iki sayfa olarak çıkmıştır. Gazete kurulduğu dönemde DP'yi destekleyici haberler yapmasına rağmen daha sonra DP'den ayrılanların kurmuş olduğu Hürriyet Partisi'ni desteklemiştir (Demokrat Adıyaman, 26 Haziran 1957, 4 Temmuz 1957, 28 Ağustos 1957). Gazetenin bu sıradaki sahibi Hürriyet Partisi Adıyaman İkinci Başkanı Hüseyin Nakipler'dir (Demokrat Adıyaman, 23 Eylül 1957).

Gazete Şükrü Erdoğan tarafından hazırlanan "Tarih Sütunu" adlı yazı dizisini 332 tefrika olarak üç yıl boyunca yayımlanmıştır (Demokrat Adıyaman, 26 Eylül 1956). "Hakikat" adlı köşede farklı konularla ilgili kısa haber veya bilgiler veren gazete genellikle her gün bir şiir ve 2 Ağustos 1956'dan itibaren de "Her Gün Beş Güzel Söz" başlığı ile güzel sözler yayımlamıştır (Demokrat Adıyaman, 2 Ağustos 1956). 14 Mayıs 1958'de "Gazetemiz Beş Yaşına Girerken" başlığı ile yayımlanan yazıda basının milletten tenvirinde ki mühim vazifesine atıfta bulunularak Demokrat Adıyaman'ın yayın hayatına başladığından beri birçok zorlukla karşılaştığından ve çaresizlik içinde çareler aradığından bahsedilmiştir (Demokrat Adıyaman, 14 Mayıs 1958).

Gazete 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra baskılar sonucu "Demokrasiye hizmet eder" sloganına rağmen darbeyi övmek zorunda kalmıştır. Nitekim gazete sekizinci yaşına girerken 15 Mayıs 1961'de yayımladığı yazıda 27

Mayıs'ı güneşe benzetmiş ve önceki yorumlarının aksine DP'nin iktidarda olduğu yılları "Türk basını için değil vazife yapmak varlığını idame ettirebilmek bile bir mucize" olarak tarif etmiştir (Demokrat Adıyaman, 15 Mayıs 1961). Darbeye olan desteğine rağmen Demokrat Adıyaman'ın sahibi Hüseyin Nakipler "Yuh" başlıklı bir makalesinden dolayı 2 ay 27 gün hapis cezası almıştır. Gazete bu olayı "inkılaptan sonra ilk basın cezasına çarptırılan gazete DEMOKRAT ADIYAMAN'dır" diyerek okuyucularına duyurmuştur (Demokrat Adıyaman, 21 Temmuz 1961). Gazete 14 Mayıs 1963'te onuncu yaşına girerken yayımladığı yazıda ise hak bildikleri yolda asla vazgeçmediklerini, baskı ve tehditlerin siyasi görüş ve kanaatlerinde bir değişikliğe yol açmadığını belirtmiştir (Demokrat Adıyaman, 14 Mayıs 1963).

Demokrat Adıyaman on üçüncü yaşına girmesi sebebiyle yayımladığı başyazıda gazeteye yapılan baskılar özellikle valilerin yaptığı baskıları eleştirmiştir (Demokrat Adıyaman, 14 Mayıs 1966). Mahir Üstün Demokrat Adıyaman'ın on dört yıl boyunca "her türlü anormal harekete göğüs gererek ve millet yararına" mücadele ettiğini belirterek zaman zaman kanun gücünü elinde tutan yetkililerin yaptığı keyfi uygulamaları eleştirmiştir (1967: 1) Nakip Üstün ise Demokrat Adıyaman'ın on dört yıllık öyküsünden bahisle gazetenin ilk yıllarda teknik imkânsızlıklardan dolayı küçük ebatlarda çıktığını, milletin menfaatlerini savunduğu için bazı kişilerin menfaatine dokunduğu ve bu yüzden resmi ilanların kesildiği belirtmiştir. Maddi imkânsızlar yüzünden gazetenin bazen haftanın ancak belli günlerinde çıktığına dikkat çeken Üstün, gazetenin en ufak bir imkân elde eder etmez yeniden günlük çıkmaya başladığını söylemiştir. Adıyaman'da yayımlanan on üç gazete arasında memleket meselelerine sütunlarında en çok yer veren gazete olduklarını ileri süren Nakip Üstün gazete yöneticilerinin son aylarda tehdit ve fiili tecavüzlere rağmen mahalli olaylara eğilmekten vazgeçmediğini belirtmiştir (1967:1).

Gazete 1963 yılından itibaren özellikle "kızıl tehlike" olarak gördüğü komünizme dikkat çekmiştir (Demokrat Adıyaman, 14 Eylül 1963, 20 Eylül 1963, 21 Eylül 1963, 24 Eylül 1963, 25 Eylül 1963, 8-30 Temmuz 1965, 14 Eylül 1963). 1964'te ve 1967 yılının ikinci yarısında ise gazetede yoğun bir şekilde Kıbrıs haberleri yer vermiştir. Demokrat Adıyaman 27 Mayıs askeri darbesinden sonra Yeni Türkiye Partisi'ni desteklemiştir (Demokrat Adıyaman, 22 Mart 1961, 25 Mart 1961). 9 Aralık 1969'te kapanan Demokrat Adıyaman daha sonra Yeni Demokrat Adıyaman adıyla yeniden yayımlanmıştır (Yeni Demokrat Adıyaman, 9 Aralık 1969).

1.3. Fırat Gazetesi

34x49,5 cm boyutlarında çıkan gazete 14 Şubat 1956'da kurulmuştur. Gazetenin sahibi ve yazı işleri müdürü Ali Turanlı'dır. Turanlı milletvekili olduktan sonra gazeteyi Ali Şahin'e devretmiştir (Fırat, 2 Kasım 1961). Günlük siyasi bir gazete olan Fırat "Gayemiz Demokrasiye Hizmettir" sloganı ile genelde iki bazen de dört sayfa olarak çıkmıştır (Fırat, 15 Şubat 1956). 14 Şubat 1958'de "Gazetemiz Üç Yaşına Girdi" başlığı ile yayımlanan yazıda Fırat'ın birçok maddi fedakârlıkla kurulduğunu, ana gayelerinin lüzumsuz dedikoduların üstünde hakka ve hakikate hizmet etmek ve doğru haber vermek olduğunu belirtmiştir (Fırat, 14 Şubat 1958).

Şiire özel önem veren gazetede Zeki Adıyaman tarafından kaleme alınan "Adıyamanlı Şairler" adlı köşede Adıyamanlı şairlerden bahsetmiştir (Fırat, 16 Şubat 1956, 6 Mart 1956). Farklı şairlerin şiirlerini ve gazel örneklerini sayfalarına taşıyan gazete şiire ilgili haberlere de sütunlarında yer vermiştir (Fırat, 21 Şubat 1956, 6-20 Mart 1956, 28 Şubat 1956). "Fırat Spor" adlı köşede ise spor gelişmelerine değinen gazete daha çok yerel ve ulusal düzeyde haberlere yapmıştır (Fırat, 25 Haziran 1956). Gazete 23 Ağustos 1956'da Adıyaman'ın Çelikhan ve Kâhta kazalarında meydana gelen sel felaketinde ölen 64 kişinin ismine yer vermiş, bu konuda birçok taziye telgrafi yayımlanmış ve yardım kampanyası düzenlemiştir (Fırat, 25 Ağustos-7 Eylül 1956, 18 Eylül 1956). Gazete 4 Mayıs 1957'de ise Samsat nahiyesinde yaşanan büyük bir sel felaketini sütunlarına taşımıştır (Fırat, 8 Mayıs 1957). 1957'de Kıbrıs ile ilgili birçok haberin yer aldığı gazetede "Yurdumuzu Tanıyalım" adlı köşede Türkiye'nin farklı illeri tanıtılırken "En Güzel Türk Fıkraları" köşede ise okuyucular fıkralarla buluşturulmuştur (Fırat, 1 Ocak 1959, 24 Ocak 1959).

Hürriyet Partisi aleyhine yayın yapan gazete DP'yi desteklemiş ve DP iktidarı döneminde Adıyaman'da yapılan çalışmaları yayımlamıştır (Fırat, 25 Mayıs 1956, 19 Kasım 1956, 18 Temmuz 1957). Fırat 27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra Türkiye'deki diğer basın kuruluşları gibi Türkiye'deki tek sesliliğe katılmak zorunda kalmıştır. Gazete 1960'li yıllarda ise YTP'yi desteklemiştir.

1.4. Yaman Ses Gazetesi

3 Haziran 1957'de yayın hayatına başlayan Yaman Ses önce 25x33,5 cm boyutlarında daha sonra 32x44,5 cm boyutlarında çıkmıştır. Gazetenin sahibi ve mesul müdürü R. Gülter Özseçilmiş'tir (Yaman Ses, 8 Temmuz 1955). Genelde iki bazen de dört sayfa olarak çıkan Yaman Ses kendini "Günlük tarafsız siyasi gazete" olarak tanıtmış ve "Muhitinin Sesi" sloganıyla yayın hayatına başlamıştır. Gazete ilk sayısında Adıyaman'da muhalefeti ve iktidarı destekleyen birer gazete olduğunu ve bu iki gazetenin Adıyaman'ın sorunlarına yeterince değinmediğini belirterek şu eleştiride bulunmuştur (Yaman Ses, 3 Haziran 1955):

"Yalnız kendi taraflarını düşünenler ya kendi hatalarını göremezler veya taraflarının daha iyi kalkınabilmesi için çırılçıplak olan hakikatleri karanlıklar altında yok olmaya mahkûm ederler. Fakat bu netice ile memleketin ve halkın mukadderatıyla ilgili olan bu davayı ele almak yükselebilmemize engel olan bütün hailerini yenmek boşlukları kapatmak, iyiyi iyi, kötüye kötü demek suretiyle kendi ve çevrelerinin sesini etrafa duyurmak üzere çıkmaya karar vermiş bulunuyoruz. Her türlü tesirden tamamen uzak olarak neşir hayatımızda muhite lâyık olmak ve muhitin sesini her tarafa aksettirebilmek için okuyucularımızın ve kalem sahiplerinin memleket nefine olan yazılarını esirgememek suretiyle bize muzahir olmalarını temenni ederiz."

DP içindeki hiziplere dikkati çeken ve eleştirel haberler yapan Yaman Ses, Hürriyet Partisi ile ilgili olumlu haberler yapmıştır (Yaman Ses, 3 Haziran 1955, 15 Şubat 1956, 30 Mart 1956, 25 Kasım 1955, 1 Aralık 1955). Yaman Ses künyesinin yanında yayımladığı "İnsan Kalpsiz, Dünya Issız, Nebat Susuz, Türk Kıbrıs'sız Olamaz" sloganıyla Kıbrıs'ta yaşananlara tepki göstermiştir (Yaman Ses, 9 Ağustos 1958).

9 Şubat 1973'te Yaman Ses adıyla başka bir gazete daha Adıyaman'da yayın hayatına başlamıştır. Bu gazetenin sahibi ve mesul müdürü ise Hasan Basri Başpınar'dır. "Günlük Siyasi Gazete" olan Yaman Ses "Önce Hakkın, Sonra Halkı Hizmetindedir" sloganıyla yayın hayatına başlamıştır (Yaman Ses, 9 Şubat 1973). Yaman Ses ilk sayısında "Çıkarken" başlığı yayımladığı yazıda gazetelerinin ismini Adıyaman'dan aldığını belirtmiştir. "İftira ve tezyirlerde bulunmak gazetemizin amacıyla bağdaşmaz" diyen gazete yayınladıkları sürece basın ahlak yasaına bağlı kalacaklarını, "son Türk Devletini yıkmak ve büyük İSLAM Dinine gölge düşürmek isteyen maocu Leninist ve markasçı düşünceye dayalı hiç bir komünizim hareketine asla müsamaha" etmeyeceklerini, milliyetçi görüşlerle bu kabil ideolojik akımların karşısında kuvvetli bir alternatif olmaya çalışacaklarını belirtmiştir (Yaman Ses, 9 Şubat 1973).

Gazete ilk sayısında belirttiği gibi komünistlere karşı sert bir dil kullanmıştır. Ağırlıklı olarak Adıyaman'da meydana gelen olaylar hakkında haberler yayımlayan Yaman Ses sütunlarında ulusal ve uluslararası düzeyde haberlere de yer vermiştir. Milli Selamet Partisi'ni destekleyici yayınlar yapan gazete Kıbrıs Meselesi ile Arap-İsrail Savaşlarına geniş yer ayırmıştır.

1.5. Hakyol ve Karaşahin Gazetesi

28x40 cm boyutlarında çıkan Karaşahin 21 Kasım 1966'da kurulmuştur. Gazetenin sahibi ve kurucusu Ali Şahin, mesul müdürü ise Metin Karalök'tür. Kendini "Müstakil Milliyetçi Gazete" olarak tanımlayan Karaşahin "Önce Hakkın, Sonra Halkın Emrinde" olduğunu belirtmiştir (Karaşahin, 1 Ocak 1970). Karaşahin "gazetemiz pazartesi günleri hariç her gün çıkar" demesine rağmen 26 Aralık 1970'e kadar yaklaşık 1260 sayı yayımlanması gerekirken ancak 765 sayı yayımlanmıştır. Gazete genelde iki bazen de dört sayfa olarak çıkmıştır. Gazetenin birinci ve dördüncü sayfalarında haberler alırken ikinci ve üçüncü sayfalarında ilan ve duyurular yer almıştır (Karaşahin, 18 Ocak 1970).

İmam-Hatip okullarıyla ilgili birçok haberin yer aldığı gazetede yerel ve ulusal haberlerle birlikte daha çok İslami konulara yer verilmiştir (Karaşahin, 9 Ocak 1970, 12 Ocak 1970, 7 Nisan 1970, 10 Nisan 1970). Gazete Necmettin Erbakan'ın kurmuş olduğu Milli Nizam Partisi'ni destekleyen yayınlar yapmış ve Milli Türk Talebe Birliği İkinci Başkanı Tünaydın Demircioğlu'nun "Aziz Türk Milleti!" başlığı ile kaleme aldığı yazı dizisi ile orduyu Leninist bir askeri darbe yapmaya teşvik edenlere karşı uyarmıştır (Karaşahin, 28 Ocak 1970, 3 Şubat 1970, 6 Şubat 1970, 8 Mart 1970, 3 Temmuz 1970, 4 Temmuz 1970, 5 Temmuz 1970; Demircioğlu, 1970:1).

Karaşahin 1971 yılında Hakyol adıyla yayın hayatına devam etmiştir. 28x40 cm boyutlarında olan Hakyol 18 Şubat 1971'de yayın hayatına başlamıştır. Gazetenin sahibi H. Mahmud Allahverdi, mesul müdürü ise Av. Yusuf Ziya Kutlu'ydu. Karaşahin isminin neden Hakyol olarak değiştirildiğine dair gazetenin ilk sayısında yayımlanan "İsmimiz Değişirken" adlı yazıda konu ile ilgili şu değerlendirme yapılmıştır (Hakyol, 18 Şubat 1971):

“Gazetemizin ismi Karaşahin iken Hakyol olarak değiştirilmiştir. Esasen isimlerin hakikat üzerindeki tesiri ve delaletin şeklini manaya ve içe olan tesiri ve delaleti gibidir... Bu açıdan hareket ederek ismin cazibesine kapılmadan tamamen hareket hedefimiz hak ve hakikat uğrunda yürümek ve hizmet etmek olduğudur. Bu ismi seçmemizin baş amili de bu olmuştur... İşte bunun için gayemiz tamamen hak sabit ve hiç bir zaman değişme kabul etmeyen ilahi ölçüler içerisin hakkı değerlendirmek ve bunu anlatmak olacaktır.”

Yazıda gazetenin hedeflerinin değişmeyeceği açıkça ifade edilmiştir. Karaşahin’in adını kurucusu Ali Şahin’den alması sebebiyle Mahmud Allahverdi gazeteyi devraldıktan sonra isim değişikliğine gittiği de söylenebilir. Hakyol’da da Karaşahin’de olduğu gibi gazete isminin sağında ve solunda veciz sözler yer almıştır (Hakyol, 18 Şubat 1971). Hakyol, Karaşahin’in “Önce Hakkın, Sonra Halkın Hizmetinde” sloganını devam ettiren Karaşahin’in “Milliyetçi Müstakil Gazete” tanımlamasını “Günlük Siyasî Gazete” olarak değiştirmiştir (Hakyol, 18 Şubat 1971). Gazete genelde iki bazen de dört sayfa olarak Pazartesi günleri hariç her gün çıkmıştır. Karaşahin’in yayın politikasını büyük ölçüde sürdüren Hakyol, Nur Cemaati ve Risale-i Nur ile ilgili haberler yaparak bu konuda yapılan olumsuz yayınları eleştirmiştir (Hakyol, 5 Mart 1971, 1 Aralık 1971). Gazete Yeni Asya gazetesi Hukuk Müşaviri Avukat Bekir Berk’in İzmir Askeri Mahkemesi’ne sunduğu 51 sayfalık savunmasını Eylül 1971’in sonlarından başlayarak yayımlamıştır (Hakyol, 29 Eylül 1971). Hakyol ayrıca komünizm ile mücadele çerçevesinde de yayınlar yapmıştır (Hakyol, 18 Şubat 1971, 4 Mart 1971, 6 Mart 1971, 11 Mart 1971, 28 Nisan 1971, 2 Mayıs 1971, 1 Mayıs 1972, 13 Haziran 1972). Ulusal düzeyde haberlerin yoğun olduğu Hakyol’da Adıyaman’da yaşanan yol bozukluğu, işçilerin durumu, müzenin olmaması, eğitim alanında yaşanan aksaklıklar gibi sorunlara geniş yer vermiştir (Hakyol, 29 Eylül 1971, 15 Ekim 1971, 5 Ağustos 1972, 22 Ekim 1971, 7 Aralık 1971, 24 Mayıs 1972, 21 Ekim 1972, 27 Ekim 1972, 8 Aralık 1972, 18 Şubat 1971).

1.6. Hür Fikir Gazetesi

Kâhta merkezli ve 28x40 cm boyutlarında olan gazete 23 Aralık 1966’da kurulmuştur. Gazetenin sahibi emekli öğretmen Aziz Bozkurt’tur (Gölbaşı, 22 Temmuz 1967; Hür Fikir, 23 Aralık 1966). Bozkurt aynı zamanda gazetenin başyazarlığını da yapmıştır. 1969 yılında gazeteyi Hasan Öztürk’e devreden Aziz Bozkurt İstanbul’a yerleşmiştir (Hür Fikir, 11 Ağustos 1970). Gazetenin mesul müdürü ise Yusuf Ziya Yılmaz’dı. “Siyasi Fikri Gazete” olarak kendini tanıtan Hür Fikir amaçlarını Hakka ve halka hizmet olarak açıklamıştır (Hür Fikir, 23 Aralık 1966). Gazete genelde iki bazen dört bazen de altı sayfa olarak çıkmıştır. Gazete ilk çıktığında her gün yayımlanmasına rağmen daha sonra sadece Salı ve Cuma günleri yayımlanmaya başlanmıştır (Hür Fikir, 25 Nisan 1967). Gazetenin ilk sayısında “Çıkarken” başlığı ile yayımlanan başyazıda Hür Fikir’in yayımlanmasının gerekçeleri Kâhta’nın çeşitli dert ve sorunlarıyla ilgilenmek, haklı ve hayati dâvalarına tercüman olmak olarak açıklanmıştır. Hür Fikir’in yayın hayatı süresince hiçbir siyasi zümrenin malı olmayacağı, lüzumsuz polemik ve demagojilere kendini kaptırmayacağı ve her konuda hemşehrilerini aydınlatmaya çalışacağı belirtilmiştir (Hür Fikir, 23 Aralık 1966).

Aziz Borkurt “Hür Fikir 2 Yaşında” başlığı ile yayımladığı başyazısında Hür Fikir’in kurulurken ki amaçları doğrultusunda yayın hayatına devam ettiği belirterek sorunları gündeme taşıdıklarını ve bunu yaparken siyasi demagojilerden uzak kaldıklarını iddia etmiştir. Gazeteyi yayımlarken yaşadıkları zorlukları dile getiren Bozkurt özeleştiri de bulunarak şöyle demiştir (Bozkurt, 1967:1):

“Hür Fikir’in tekerine taş koymak isteyenlerde oldu. Ama biz yolumuzda yürümeye kararlıydık. Yolumuza gölge düşürmek isteyen bu “Zübüklere” gülmekten başka yapacak bir şeyçimiz yoktu... Feodolist sistemin, gericiğin ve karacahilliğin ayrık otu misâli kök saldıği bir bölgede akliselimimizi elbette yürütemedik. Nitekim bir yıldan beri salt başımıza yaptığımız mücadele de bir nevi yenilgiye uğradık. Şunu da itirafa mecburuz ki bu kentin insanlarını daldıkları bugünkü derin uykudan uyarmanın, özgür ve uygar bir düzeye çıkarmanın ne denli güç ve uzun yılların devamlı mücadelelerine bağlı bulunduğu aşikârdır. Ama biz, mücadele azmimizi kırmayacak, bundan böyle en tesirli çıkışlarla davamızı mutlaka yürütmeye çalışacağız.”

Daha çok Adıyaman ve Kâhta’nın eğitim, ulaşım, sağlık, siyaset, ekonomi gibi alanlarıyla ilgili haberler yapan gazete kadın, kızların okuması, temel hak ve hürriyetler, demokrasi ve kütüphane gibi meselelere de değinmiştir. Hür Fikir Kıbrıs, Türk-Mısır ilişkileri ve Milli Mücadele gibi konulara sütunlarında yer vermiştir. Aziz Bozkurt Hür Fikir’in maddi ve manevi zor şartlar altında çıktığından bahisle dönemin Kâhta’sının sosyal ve siyasi yapısı üzerine bir değerlendirmelerde bulunmuştur. Bozkurt Kâhta’daki kanun ve nizam tanımaz, pederşahi hareketleriyle meydan okumaya kalkışan çevrelerin olduğunu ve gazeteci olarak başıboş gidiş “dur” dediğiniz zaman bu çevrelerin burun kaldırdığını, kin ve düşmanlık yaptıklarını aktarmıştır. Bu çevrede günlük zabita olaylarını bile gazeteye

koyduğunuzda sorun oluştuğunu belirterek böyle bir çevrede gazetecilik yapmanın imkânı kalmadığını ileri sürmüş ve Hür Fikir'in böyle bir zihniyetle mücadele ettiğini söylemiştir. (Bozkurt, 1968:1).

Gazete'nin başyazarı Ramazan Yıldırım Kâhta'da yaşanan sosyal sorunların mevcut ağalık sisteminden kaynaklandığını belirterek vatandaşların oy haklarının bile olmadığını ve AP'li olmayan vatandaşların evlerinin taşlandığını iddia ederek suçluların yakalanmasını istemiştir. Kâhta'nın mülkiyeti bakımından birkaç ailenin, birçok köyün ise belli şahıslara ait olduğunu belirterek bu köylerde barınan insanların mülkiyetinin, söz hürriyetinin olmadığını söyleyen Yıldırım, Kâhta çevresinde işlenen suçların ekseriyetinin ferdi değil toplumsal olduğunu ileri sürmüştür. Yıldırım bu köylerde oturan ahalinin alabildiğine zavallı olduğunu, karabasan peşinde koştuktan başka bir şey bilmeyen bu insanların ağanın gazabına uğradıkları an köyden atıldığını ve bunların Kâhta'ya göç etmek zorunda kaldıklarını yazmıştır. Kâhta'ya gelen bu insanların ellerinde sermayeleri olmadığı için bir iş yeri açamadıklarını ve büyük bir işsiz yığını meydana getirdiklerini belirten Yıldırım bunun da kötülüklerin kaynağı olduğunu ileri sürmüştür (Yıldırım, 1969:1). Hür Fikir sadece Kâhta'da yaşanan olaylara değil Türkiye'de yaşanan olaylara da dikkati çekmiştir (Hür Fikir, 20 Ocak 1970, 6 Mart-24 Temmuz 1970)

1.7. Gölbaşı Gazetesi

Gölbaşı merkezli ve 28x40 cm boyutlarında çıkan gazete 30 Haziran 1967'de kurulmuştur. Gazetenin sahibi ve kurucusu Ömer Faruk Çilca, yazı işleri müdürü ise Ahmet Karahan'dır. Genelde iki bazen de dört sayfa olarak Pazartesi günleri hariç günlük olarak "Halka ve Vatana hizmet yolunda" sloganıyla çıkan gazete kendini "Günlük Siyasi Bağımsız Gazete" olarak tanıtmıştır (Gölbaşı, 30 Haziran 1967). 30 Haziran 1972'de altıncı yaşına basan gazete bu tarihe kadar ancak 465 sayı yayımlanmıştır. Pazartesi günleri hariç beş yılda 1565 sayı basılması gerekirken gazete ancak bu hedefin % 29,7'sine ulaşabilmiştir. Bu da gazetenin hafta da ortalama iki kez çıktığını göstermektedir. Nitekim 30 Haziran 1973'de yedinci yılına giren gazete 30 Haziran 1972 ile 3 Temmuz 1973 tarihleri arasında ancak 87 sayı yayımlanmıştır (Gölbaşı, 3 Temmuz 1973). Dolayısıyla gazete ilk başta koyduğu Pazartesi hariç her gün yayınlanma hedefi gerçekleştirilmekten uzak kalmıştır.

Gazete ilk sayısında yegâne amacını Gölbaşı ilçesinin bütün dert, dilek ve ıstıraplarına tercüman olmak ve mutlu geleceklerin tesisinde hükümet yetkililerine ikaz yolu ile yardım elini uzatmak olduğunu belirtmiştir (Gölbaşı, 30 Haziran 1967). Ahmet Karahan ise ilk sayıda yer alan yazısında gazetenin gayesinin; fikri ve kültürel sahada Gölbaşılılara hizmet etmek olduğunu ve gazetenin başarılı olabilmesi için vatandaşların destek olmaları gerektiğini belirtmiştir. Gölbaşı'nın gelecek nesillerin gazetesi olacağını söyleyen Karahan, haktan yana, haksızlıkların karşısında ve haksızlığa uğrayanların Marko Paşası olacaklarını ileri sürmüştür. Daha çok bir fikir gazetesi olmaya çalışacaklarını belirten Karahan, Türkiye ve Türkler için en zararlı ideolojik cereyanlar karşısında olacaklarını, Batı Emperyalizmini, Doğu Materyalizmini ve Emperyalizmini şiddetle reddettikleri, feodalist olanların en büyük rakipleri olduklarını söylemiştir. Karahan ayrıca Gölbaşı'nın Adıyaman ve ilçelerinde çıkan Hür Fikir, Güney Ekspres, Yeşil Adıyaman ve Demokrat Adıyaman gazetelerine dost elini uzattığını belirtmiştir (1967:1-2). Bekir Fikri Göksu da halka hizmeti gaye edindiklerini, tenkitlerinin tahripkâr, isnatçı ve kötü art duygulardan arınmış biçimde yapıcı, uyarıcı ve ileri gerçeklerden oluşacağını ileri sürmüştür (Gölbaşı, 30 Haziran 1967).

Gazete 30 Haziran 1972'de "Gölbaşı Altı Yaşında" başlığı ile yayınladığı yazıda ise Güneydoğu Anadolu'nun unutulmuş, gelmiş ve geçmiş iktidarlarca ihmal edilmiş bir vilayeti olan Adıyaman'ın beş bin nüfuslu ilçesinde beş yıl önce yayın hayatına başladıklarını birçok maddi ve manevi zorlukla karşılaştıklarını, kaba ve çirkin saldırılara uğradıklarını dile getirmiştir. Gazete yayın hayatına başladıklarında beş bin olan ilçe nüfusunun on bine çıkmasına rağmen bu büyümeye ayak uyduramadıklarını belirterek özeleştiride bulunmuştur (Gölbaşı, 30 Haziran 1972). "Gölbaşı 7 Yaşında" başlığı ile yayımlanan yazıda ise gazetenin geçmişteki tarafsızlık ilkelerini muhafaza ettiğini, hiçbir parti veya zümre gazetesi değil Gölbaşılıların gazetesi olarak haklının yanında haksızlığın ise karşısında olduklarını belirtmiştir (Gölbaşı, 3 Temmuz 1973).

Gazete ilk sayısında söylediği ilke ve amaçlar doğrultusunda yayınlarını sürdürmüştür. Daha çok yerel haberlerin yer aldığı gazetede de fikir yazıları geniş yer bulmuştur. Ahmet Karahan "Bu Vatan Neler ister? Neler istemez?" köşesinde görüşlerini yazarken, Bekir Fikri Göksu "Dostluk" adlı köşesinde dostluk, köylerin kalkınması, gelir adaletsizliği, politika, tarım, mutluluk, halk eğitimi çalışmaları gibi konuları işlemiştir (Gölbaşı, 1-18 Temmuz 1967). Gazetenin "Enjektör" adlı köşesinde ise İğneci mahlası ile yayımlanan yazılarda zabitanın görevi ile partizanlık meselesi ele alınmıştır (Gölbaşı, 16 Temmuz 1967, 9 Ocak 1968). Atatürk İlkokulu Müdürü Reşit Öztürk ise "Yaşantılarım" adlı köşesinde eğitim hayatında yaşadıklarını, Türk Eğitim Sistemi'ndeki gelişmeleri ve eğitim programlarını anlatmıştır Gölbaşı, 26 Temmuz- 9 Ağustos 1967). Mehmet Tükenmez ise "Bakış" adlı köşesinde

Türkiye'nin geri kalma sebeplerini, kalkınma meselesini, köyde tarım, orman ve teknikerler meselesini irdelemiştir (Gölbaşı, 24 Ağustos 1967, 12 Ocak 1968, 27 Ağustos 1967, 29 Ağustos 1967, 12 Aralık 1967). Köy konusuna önem veren gazete sosyal haklar konusuna da değinmiştir (Gölbaşı, 25 Temmuz 1967). 1967 yılında Adıyaman Emniyet Müdürlüğü ile sorunlar yaşayan gazete yayın hayatına başladıktan sonra kendilerine destek olan okurlarına, Aydın'da çıkan Ses ve Kâhta'da çıkan Hür Fikir adlı gazetesine özellikle teşekkür etmiştir (Gölbaşı, 22 Temmuz 1967).

1.8. Çağdaş Gazetesi

20 Nisan 1971'de kurulan gazete iki sayfa ve 28x40 cm boyutlarında çıkmıştır. Gazetenin sahibi Mahmut Kutlu'dur. Kendini "Günlük Siyasi Devrimci Gazete" olarak tanıtan Çağdaş ilk sayısında "Neden Çıkıyoruz" başlığı ile yayımladığı yazıda Çağdaş'ın bir zümrenin tekelinde olmadığı, sosyal konulardaki olayları objektif olarak değerlendireceği, toplumun yararına olan her görüşe de sütunlarında yer vereceğini belirtilmiştir. "Atatürk ilkelerine baş koymuş bir gazete" şeklinde kendini tarif eden gazete parolası Kemalizm, yönünün ise gerçeklik olarak açıklamıştır. Ayrıca Çağdaş'ın küçük hesaplar peşinde koşan bir gazete olmadığı, devrimci, devrimden yana, ezilen halkın savunucu, ezenlerin değil ezilenlerin hizmetinde olduğu ve olayların objektif aynası olacağı belirtmiştir (Çağdaş, 20 Nisan 1971). Gazete de Adıyaman'la ilgili yerel haberlerin yanı sıra anayasa, devrimcilik, öğretmenler ve toprak reformu gibi konularına ulusal birçok habere de yer vermiştir (Çağdaş, 5 Ekim 1971).

Gazetede Mahmut Zeki Kutlu tarafından "Bayraklaşan Atatürk" başlığıyla, Hüseyin Çanayaz tarafından "Atatürkcülük Nedir?" başlığıyla ve Turgut Han Kılıç tarafından ise "Devrimin Aşamaları" başlığı ile 23 Nisan 1971'de başlayan bir yazı dizi kaleme alınmıştır (Çağdaş, 23 Nisan 1971). 18 Mayıs 1971'den itibaren "İşte Adıyaman" başlığı ile Adıyaman tarihinin anlatıldığı bir yazı dizisi yayımlanmıştır (Çağdaş, 18 Mayıs 1971, 28 Temmuz 1971). Gazete özellikle Nurcularla ilgili gelişmeleri yakında takip etmiş ve bu konuda yapılan tahkikat ve tutuklamalar ile solcularla ilgili gelişmelere geniş yer vermiştir (Çağdaş, 25 Haziran 1971, 29 Haziran 1971, 8 Temmuz 1971, 13 Ağustos 1971, 4 Eylül 1971, 8 Eylül 1971, 18 Ekim 1971, 1 Kasım 1971, 25 Aralık 1971).

1.9. Adıyaman Gazetesi

4 Mart 1975'te kurulan gazete 39x56 cm boyutlarında Pazartesi günleri hariç haftanın her günü çıkmıştır. Günlük siyasi gazete olan Adıyaman'ın sahibi Hüsnü Vural, sorumlu müdürü ise Nihat Akgün'dür. "Adıyaman'dan Okurlarına" başlığıyla gazetenin birinci sayısından yayımlanan yazıda gazetenin neden çıktığını ve hedeflerinin neler olduğu anlatılmıştır. Gazete Adıyaman'ın dert ve sorunlarını dile getireceğini belirterek okuyucularından Adıyaman'ın problemlerine birlikte çözüm yolu bulmaya davet etmiştir (Adıyaman, 4 Mart 1975). Gazete amacını "Adıyaman ne yalnız sizin ne yalnız bizim olacaktır. Adıyaman kentimizin, kentlimizin gözü, dili, kulağı olma amacını ve çabasını güdecektir" şeklinde açıklarken değinecekleri konuların ve yapacakları uyarıların kişiden çok toplumu ilgilendiren sorunlar olacağını belirtmiştir (Adıyaman, 4 Mart 1975). Bu görevi yerine getirmediğinde okuyucularından kendilerini uyardıklarını isteyen Adıyaman, sadece yöneticilerin tekelinde bir gazete olmayacağını "tüm okurların kalemine açık çevresel bir gazete olmaya çalışacaklarını" belirtmiş ve güç koşullar altında sürdürecekleri yayın hayatında okuyucularından destek istemiştir (Adıyaman, 4 Mart 1975). Gazete "Mahalli Basın Olmanın Cilveleri" başlığıyla yayımladığı yazıda gazetenin yaşadığı zorlukları dile getirmiştir (Adıyaman, 8 Mayıs 1975):

"Mahalli gazete olmak, birtakım bölgesel sorunlara değinmek oldukça güç bir iş. Özellikle küçük çevreli olan kentlerde. Her yazınıza konu olan olayın kahramanı veya kahramanları yakından-uzaktan tanıdıklarınız çıkar çoğu kez. Her olayı dile getiren ve size ulaştıran da yine bu kategoridedir. Ve bu özelliklerin yarattığı bir atmosferle siz konuya değinseniz de değinmeseniz de, haklı olsanız da olmasanız da bir takım tepkilerle, yergilerle karşılaşsınız. Herkes kendine göre değerlendirir yazılarınızı, bazan da kendine göre anlar ve yansıtır. Siz bunu dışardan duyduğunuzda kendi kendinizle çelişkiye düşer, yazdığınızı bir kez daha okuyarak gerçek konuyu bir kez daha bulmaya çalışma zorunda kalırsınız. Ve bakarsınız ki yazdık lafınızla dolaşan söylentiler birbirinden apayrı şeyler. Ama "öküz altında buzağı aramak" tutkusunda olanlar sizin yazdıklarınızı değiştirip amaçlarına ulaşmış olurlar bir ölçüde."

Gazete yaptığı yayınlar dolayısıyla kendilerine yapılan eleştirilerin doğru olmadığını, eleştirilerin çoğunun kulaktan dolma bilgilere dayandığını ve eleştiri yapanların çoğunun eleştirdikleri haberi dahi okumadıklarını belirterek yapılan haksız eleştirilere karşı çıkmıştır. Gazetenin kuruluşunun birinci yılı münasebetiyle "Adıyamandan Okurlarına" başlığı ile yayımlanan yazıda ise kentte dört gazetenin yer aldığı, gazetenin kolay şartlarda okuyucularına ulaşmadığı belirterek şöyle denilmiştir (Adıyaman, 4 Mart 1976):

“İş gücü ve teknik kadro sıkıntısı yanında devamlı görülen elektrik aksaklıklarını da katacak olursak Adıyaman’da bir gazetenin çıkarılması için ne kadar güçlüklerle karşı karşıya olunduğunu anlatmak mümkün olur... Bize ulaşan haber hangi görüşün ya da düşüncenin mahsulü olursa olsun, doğruluğuna inanıyorsak sütunlarımızda yer verilmiştir. Bir yıllık yayın süremizde herhangi bir tezkibe gerek kalmaksızın çıkan haberlerimiz bu iddialarımızın da delilidir.”

Adıyaman Pazartesileri hariç yayımlanan günlük siyasi gazete olmasına rağmen bir yılda ancak 236 sayı çıkmıştır. Bunun teknik aksaklıklardan ve ekonomik sıkıntılardan kaynaklandığı söylenebilir. Gazete “Ticaret Muhasebesi”, “Adıyaman ve Turizm” “Halk Eğitimi Köşesinde” başlıklarıyla uzun yazı dizileri yayınlamıştır (Adıyaman, 4 Mart 1975, 11 Nisan 1975, 6 Mayıs 1975). İlk sayıda dile getirdiği gibi okuyucularından “Adıyaman senin gazetendir oku okut abone ol” diyerek destek isteyen Adıyaman yerel ve ulusal düzeyde haberler yapmış ve özellikle Adıyaman’da yaşanan ulaşım sorunları başta olmak üzere, eğitim, hayat pahalılığı gibi sorunlara eğilmiştir (Adıyaman, 8 Mart-29 Nisan 1975).

Adıyaman’ın ihmal edilmişliğiyle ilgili gazete AP Genel Başkan Yardımcısı Selahattin Kılıç’a da açık mektup yazarak Adıyaman’ın başta yol olmak üzere sorunlarıyla ilgilenilmesi istemiştir (Adıyaman, 6 Mayıs 1975). Diğer basın organlarında olduğu gibi 1980 askeri darbesinden sonra Adıyaman gazetesinde de özellikle Atatürkçülük ile ilgili haberlerin sayısında büyük bir artış olmuş ve Malazgirt, Büyük Zafer ve Atatürk ile ilgili birçok yazı yayınlamıştır.

.SONUÇ:

1954’ten önce Adıyaman’da yayımlanan gazeteler olmakla beraber yerel basın Adıyaman’ın il olmasından sonra gelişmiştir. Adıyaman’da 1940’ların sonuyla 1950’lerin başında basım-yayım tekniklerinin gelişmemiş olması ve matbaanın bulunmaması burada gazete çıkarmayı oldukça güçleştirmiştir. Bu durum Adıyaman’ın il olmasından sonraki birkaç yılda devam etmiştir. 1949’da Adıyaman’da bir gazete, 1955’te Demokrat Adıyaman ve Yeşil Adıyaman adında iki gazete, 14 Şubat 1956’da Fırat’ın yayımlanması ile üç gazete, 3 Haziran 1957’de Yaman Ses’in yayımlanması ile dört gazete yayımlanıyordu. 1967’ye gelindiğinde ise bu sayı on üçe çıkmıştır. Eğer daha önce yayımlanan Adıyaman ve Bozkurt adlı gazeteleri de yayın hayatlarına devam edebilselerdi bu sayı daha da artacaktı.

1950’li yıllarda Adıyaman’da yayımlanan gazeteler günün teknik imkânları, kâğıt fiyatlarının yüksekliği sebebiyle genellikle iki sayfa bazen dört sayfa olarak çıkmıştır. Teknik imkânsızlıkların yanında maddi imkânsızlıklar ve manevi baskılarda gazetelerin yayın hayatını engelleyen unsurlar olmuştur. Gazete çıkarmanın maliyetli olduğu bir ortamda çoğu gazete varlığını ancak resmi ilanlarla devam ettirebiliyordu. Fakat bu ilanlar bazen gazetelerin yayın politikaları sebebiyle resmi kurumlar tarafından kesilmiştir. Bu durumda gazete ya yayın politikasını gözden geçirmek ya da yayın hayatına ara vermek zorunda kalmış ve bu durum basın özgürlüğünü zedeleyen bir unsur olmuştur. Belli bir siyasi düşünce ve kişinin etkisi altında yayın yapmak çoğu zaman gazeteleri maddi imkânsızlıklardan kurtarıyordu ancak bu da gazetelerin özgür yayın yapmalarına engel oluyordu. Yayın politikalarında değişiklik yapmak istemeyen gazeteler maddi imkânsızlıklar karşı karşıya kalmışlar ve ancak büyük fedakârlıklarla çıkabilmişlerdir. Adıyaman’da gazetecilerin zaman zaman yerel yöneticilerden ve polis baskısından şikâyet ettiği görülmektedir. Bu baskının yönü ve dozu dönemin siyasi ve sosyal olaylarından çoğu zaman bağımsız değildir. Yapılan baskılardan dolayı Yeşil Adıyaman’ın sahibi ve başyazarı Ali Deniz “Tenkit Konusunda Mahalli Gazetelerin Çilesi” başlığı dört bölümden oluşan bir yazı dizisi kaleme almış ve yerel basının karşılaştığı zorlukları ve baskıları sert bir dille eleştirmiştir (Deniz, 1962, s.1).

Adıyaman’da yayımlanan gazetelerin halkın siyasi tercihlerine uygun bir şekilde dağılım gösterdiği görülmektedir. Nitekim gazetelerin çoğu merkez ve merkez sağa yakın bir yayın politikası takip etmiştir. Yeşil Adıyaman ve Çağdaş gazeteleri daha çok sola yakın yayınlar yaparken Hür Fikir Atatürkçü ve halkçı bir yayın politikası izlemiştir. 1950’li yıllarda Adıyaman’da yayımlanan gazetelerden Demokrat Adıyaman ve Fırat DP’yi, Yeşil Adıyaman CHP’ye yakın bir yayın politikası izlemiştir. Ancak Hürriyet Partisi’nin kurulmasından sonra Demokrat Adıyaman yayın politikasını bu partiden yana çevirmiştir. Ayrıca Yaman Ses gazetesi de Hürriyet Partisi’ni desteklemiştir. Böylelikle 27 Mayıs 1960 öncesi Fırat gazetesi DP’yi, Demokrat Adıyaman ve Yaman Ses Hürriyet Partisi’ni, Yeşil Adıyaman ise CHP’yi destekleyen bir yayın politikası izlemiştir. 1960’lardan sonra yayın hayatına başlayan Hakyol ve Karşahin Milli Nizam Partisi’ni desteklerken Hür Fikir Adalet Parti’ni eleştiren CHP’yi destekleyen bir yayın politikası izlemiştir. Milliyetçi ve ülkücü bir çizgide yayın yapan Yaman Ses ile milli ve İslami bir çizgide yayın yapan Hakyol ve Karşahin gazeteleri komünizmi şiddetle eleştirirken sol çizgide yayın yapan Yeşil Adıyaman ve Çağdaş gazeteleri sosyalizm ve komünizmi destekleyen yayınlar yapmışlardır.

Adıyaman'da çıkan gazetelerin her ne kadar yayın politikaları farklı da olsa rakipte olsalar birbirlerine karşı çoğu zaman insani ve yapıcı bir dil kullanmışlardır. Yeşil Adıyaman 29 Ağustos 1955'te yayın hayatına son verirken Demokrat Adıyaman ve Yaman Ses gazetelerine uzun ömür ve başarılar dilemiştir. Ancak kullanılan genel olumlu üslubun her zaman sürdüğünü söylemekte mümkün değildir. Nitekim Yeşil Adıyaman ve Demokrat Adıyaman arasında zaman zaman oldukça sert eleştirilerde yaşanmıştır. Tarafgirlik kisvesi altında yapılan bu yayınlarda üslubun bazen hakaretlere ulaştığı ve bu çekişmenin mahkeme salonlarına taşındığı da olmuştur.

Adıyaman yerel basını sadece yerel düzeyde değil ulusal ve uluslararası düzeyde de haberler yapmıştır. Adıyaman'ın sosyal ve ekonomik hayatının yakından gözlemlenebildiği Adıyaman basınında Adıyaman'daki ağalık sistemin ne gibi sosyal sorunlara yol açtığına dair değerlendirmeler görmek mümkündür. Ayrıca Adıyaman'da ulaşım, eğitim, ekonomi, sosyal vb. alanlarda yaşanan sorunlara da değinilmiştir. Gazetelerin baskı sayısı ile ilgili net veriler olmamakla beraber 1950'lerde gazete okuyan kişi sayısının oldukça düşük olduğunu söylenebilir. Bununla birlikte Adıyaman gazeteleri Adıyaman'ın siyasi, sosyal, kültürel vb. alanlardaki gelişmeleri takip edilebildiği son derece önemli kaynaklardır.

KAYNAKÇA:

Sürelî Yayınlar:

Adıyaman
Çağdaş
Demokrat Adıyaman
Fırat
Gölbaşı
Hakyol
Hür Fikir
Karaşahin
Resmî Gazete
Yaman Ses
Yeni Demokrat Adıyaman
Yeşil Adıyaman

Makale ve Kitaplar:

Arslan E. – Arslan B. (2016). Türkiye'de Yerel Gazete Yöneticilerinin Meslek Etiği Algısı, Selçuk İletişim, 9 (2): 174-204

Bozkurt, A. (1967). Hür Fikir 2 Yaşında. Hür Fikir, 22 Aralık 1967, S.165, s.1.

Bozkurt, A. (1968). Hür Fikir 3 Yaşında. Hür Fikir, 20 Aralık 1968, S.266, s.1

Demircioğlu, T. (1970). Aziz Türk Milleti!. Karaşahin, 5-10 Temmuz 1970, S.627-630, s.1.

Deniz, A. (1962). Tenkit Konusunda Mahalli Gazetelerin Çilesi. 21-26 Şubat 1962, s.1.

Girgin, A. (2001). Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik, İstanbul: İnkılap.

Gürel, N. (2007). Yerel Basının İşlevi ve Demokrasilerde Önemi. Ed. Suat Sezgin, Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul: İÜİF Yayınları.

Karahan, A. (1967). Bu Gazete. Gölbaşı, 30 Haziran 1967, S.1, s.1-2.

Sezgin, S. (2007). Türkiye’de Yerel Basın. Ed. Suat Sezgin, Türkiye’de Yerel Basın, İstanbul: İÜİF Yayınları.

Üstün, M. (1967). Gazetemiz On Beş Yaşında, Demokrat Adıyaman, 14 Mayıs 1967, S.2968, s.1.

Üstün, N. (1967). Basın Hayatında 15 Yıl. Demokrat Adıyaman, 14 Mayıs 1967, S.2968, s.1.

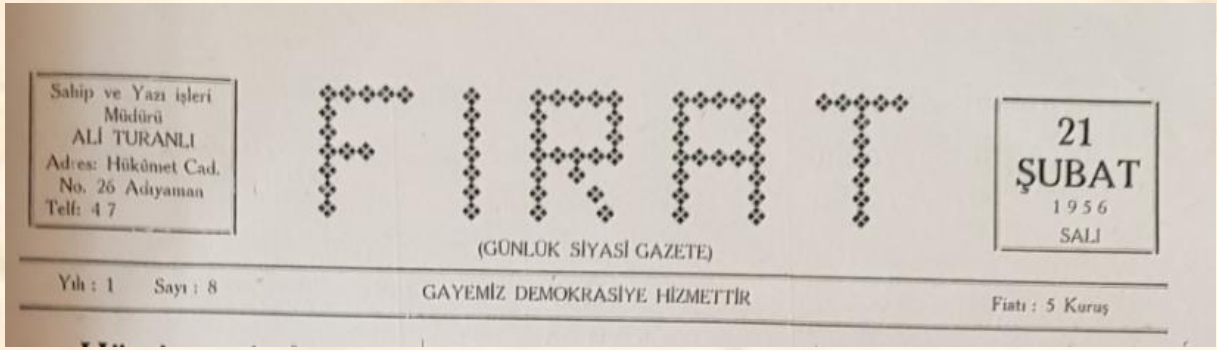
Uçak, O. – Erkal, A. (2019). Osmanlı’dan Günümüze Türkiye’de Yerel Basının Gelişim Süreci. Selçuk İletişim, 12 (1): 92-122

Vural, A. M. (1997) Bir İletişim Kurumu Olarak Yerel Basının Kamuoyu Oluşumu Sürecindeki İşlevi ve Yerel Basın-Kamuoyu İlişkileri (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yıldırım, R. (1969). Kâhta Olayları. Hür Fikir, 23 Aralık 1969, S.368, s.1.

Ekler:

<p>Sahibi ve kurucusu ALİ SAHİN MESUL MÜDÜRÜ METİN KARALOK BASYAZAR Abuzer Remzi Tankut Adıyaman Muhabirimiz HAMI SELÇUK K. Tarihi 21/11/1966</p>	<h1>KARASHAHİN</h1> <p>Müstakil Milliyetçi Gazete <i>Önce Hakkın, Sonra Halkın Emrinde</i></p> <p>TELEFONLAR Mesul Müdür : 6 — Bayyazar : 90 — Gazete : 233</p>	<p>3 Cumartesi GCAK 1970 Sayı : 487</p>
Yılı : 3	GAZETEMİZ PAZARTESİ GÜNLERİ HARIÇ HERGÜN ÇIKAR	Fiatı : 20 Kuruş

<p>SAHIBİ Ömer Faruk Çilcan Yazı İşlerini fiilen idare eden mes'ul müdür Bekir Fikri GÖKSU Gazetemiz Basın Ahlak Yönetimine uymayı taahhüt eder.</p>	<h1>GÖLBAŞI</h1> <p>HALKA VE VATANA HİZMET YOLUNDA</p>	<p>Yıl 1 Sayı 33 Fiatı 10 kuruş</p>	<p>9 AGUSTOS 1967 Çarşamba</p>
Kuruluş tarihi : 30/6/1967	Günlük Siyasi Bağımsız Gazete	Kurucusu Ömer Faruk Çilcan	

<p>«Devrimler Yalnız Başlar Ama Devrimin Bitiği Diye Birşey Yoktur.» ATATÜRK</p>	<h1>ÇAĞDAŞ</h1> <p>GÜNLÜK SİYASİ DEVRİMCİ GAZETE</p>	<p>ÇAĞDAŞ SAHIBİ: MAHMUT KUTLU Yazı İşleri Müdürü CELAL KIZILKAYA (Gönderilen yazılar nezredilsin veya edil mesin iade edilmez.)</p>	<p>29 Haziran 1971 S A L I Sayı: 52</p>
KURULUŞ : 20/Nisan/1971	YIL 1	Fiyatı 25 Kuruş	

<h1>adıyaman</h1>	<p>Sahibi : HÜSNÜ YURAL (Adıyaman Basınçılık Ort. A.Ş.) Sorumlu Müdür NİHAT AKGÜN Pazartesten Gazri Hergün Çıkar.</p>	<p>8 MART 1975 Cumartesi Yıl: 1 Sayı: 5</p>
KURULUŞ : 4/Mart/1975	— Gazetemiz, Basın hık Yasasına Uyar. —	Fiatı: 25 Kuruş.